

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI

REPUBLIC OF TURKEY
MINISTRY FOR EU AFFAIRS

TÜRKİYE’NİN AVRUPA BİRLİĞİ STRATEJİSİ

Siyasi Reform Sürecinde Kararlılık

Sosyo-Ekonomik Dönüşümde Süreklilik

İletişimde Etkinlik

ANKARA
EYLÜL 2014

TÜRKİYE’NİN AVRUPA BİRLİĞİ STRATEJİSİ

Siyasi Reform Sürecinde Kararlılık, Sosyo-Ekonomik Dönüşümde Süreklilik, İletişimde Etkinlik

Türkiye’nin yarım yüzyılı aşkın bir süredir devam eden Avrupa Birliği (AB) süreci, Sayın Cumhurbaşkanımızın deyişyle Cumhuriyetimizin ilanından sonraki en önemli çağdaşlaşma projesidir. 62. Hükümet Programında da vurgulandığı üzere, AB sürecine ve bu süreçte yaşanan değişime ve dönüşüme inanan Hükümetimiz, tam üyelik yolunda kararlı ve istikrarlı politikasını sürdürecektir. Bu hedef doğrultusunda, somut adımları ve yoğun bir etkileşim ağını temel alan bir AB stratejisinin hayata geçirilmesi elzem olmuştur. Hem Türkiye hem AB açısından hızla değişen ortak sınamalar karşısında ülkemizin katılım sürecinin anlamının ve öneminin Avrupa Projesi’nin şekillenmesinde daha güçlü bir zemine yerleştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Yirminci yüzyılın son çeyreğine damgasını vuran küreselleşme süreci giderek derinleşip, çok boyutlu bir hal alırken, 2008 yılında baş gösteren küresel krizin dünya ekonomisi üzerindeki olumsuz etkilerinin en yoğun yaşandığı yer Avro Bölgesi olmuştur. Ekonomik krizin beraberinde getirdiği siyasi ve sosyal sorunlar AB üyesi ülkelerin korumacı politikalara yönelmesine ve Avrupa bütünleşmesinin içe kapanmasına yol açmıştır. Buna ilaveten, 2004 yılındaki kapsamlı genişleme dalgasından sonra “genişleme yorgunluğuna” girdiği iddiası da AB’nin en önemli dış politika aracı olan genişleme politikasının öneminin azalmasına neden olmuş, Türkiye’nin katılım müzakerelerini de olumsuz etkilemiştir.

Bununla birlikte, içinde bulunduğu mevcut siyasi ve ekonomik koşullara rağmen AB, uzun vadeli stratejik hedeflerini muhafaza etmektedir. Nitekim Avrupa Komisyonu tarafından her yıl yayımlanan Genişleme Strateji Belgeleri, genişleme politikasının sadece istikrar ve güvenlik açısından değil, refah ve büyüme olanaklarının artırılması açısından da AB için çok önemli olduğunu vurgulamaktadır. 2014-2019 dönemi için Avrupa Komisyonu Başkanı seçilen Jean-Claude Juncker’in programında da on önceliğinden biri AB’nin küresel rolünü güçlendirmektedir. Dolayısıyla Türkiye, katılım müzakerelerinde yaşanan sorunlara rağmen, AB için önemli bir stratejik ortak olmaya devam etmektedir. Bunun yanı sıra, uluslararası ilişkilerin dokusunda ve bölgemizde yaşanan hızlı değişim, Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinin stratejik önemini her iki taraf için de artırmaktadır. Suriye’den Ukrayna’ya, Ortadoğu’dan Kuzey Afrika’ya son dönemde yaşanan sarsıcı gelişmeler, Türkiye ile AB’nin

küresel ve bölgesel tehditler karşısında ortak hareket etmesini zorunlu kılmaktadır. Bu itibarla, komşuluk coğrafyasına ağırlık verirken genişleme müzakerelerini de birlikte ele alan AB'nin yeni çehresinin içe dönük değil küresel güç konumuna yakışır bir vizyona yerleşeceği inancındayız. “Güçlü Türkiye, Güçlü AB” temelinde yükselen Avrupa Projesi inancımızla örtüşen böyle bir süreçte Türkiye, kat ettiği mesafeyi daha da ileri götürecektir ve nihai hedefimiz doğrultusunda adımlarını kararlılıkla sürdürecektir.

AB ülkeleri siyasi ve ekonomik sorunlarla boğuşurken, Türkiye üç önemli sac ayağında yükselen bir restorasyon döneminden geçmektedir. Türkiye’de son 12 yılda demokratikleşme ve özgürlük alanlarının genişlemesi, küresel ekonomiye entegre olan ekonomik restorasyon ve bunlarla desteklenmiş aktif dış politikamız sayesinde dikkat çekici bir dönüşüm süreci yaşanmaktadır. Bu dönemde milyonlarca insanımız orta sınıfa geçmiş, toplumsal yaşamın her alanında çağdaş standartların talepçisi olmaya başlamış, ekonomik imkânları artan vatandaşlarımızın demokrasimizin daha da güçlenmesi yolundaki talepleri haklı olarak artmıştır. Toplumun istisnasız tüm kesimlerini demokrasi ve kalkınma süreçlerine dâhil etmek gibi zorlu bir misyonu gerçekleştirme yolunda önemli adımlar atan hükümetimizin bu doğrultudaki en önemli araçlarından biri hiç kuşkusuz AB süreci olmuştur. AB sürecinin yarım yüzyılı aşmış olması gerçeği, ülkemize yönelik çifte standartların mevcut olduğu inancı, vatandaşlarımızın maruz kaldığı vize engeli veya Kıbrıs sorunu gibi siyasi konuların gündemi işgal etmesi AB sürecinin Türkiye açısından önemini azaltmamıştır.

Ülkemizin AB politikasının temel dinamiklerini demokrasi ve insan haklarının güçlenmesi, serbest piyasa ekonomisinin kurumsallaşması ile çağdaş yaşam standartlarının her alanda kökleşmesi oluşturmaktadır. AB müktesebatı çerçevesinde yapılan siyasi, ekonomik ve sosyal reformlar bir taraftan Türkiye’yi köklü bir biçimde değiştirmekte, öte yandan Türkiye’nin hem bölgesinde, hem de uluslararası sistemde çok daha güçlü bir ülke olmasını sağlamaktadır. AB ile yürüttüğü katılım müzakereleri Türkiye’yi bölgesindeki diğer ülkelerden farklı kılmaktadır. AB’ye üyelik sürecinde demokratikleşme ve insan haklarının gelişimi açısından önemli kazanımlar elde eden ülkemiz, hak ve özgürlükleri referans alarak “vatandaş odaklı” bir anlayış geliştirmiştir. Dolayısıyla AB süreci, Türkiye’nin hem iç hem de dış politika vizyonunun en temel dinamiklerinden biridir.

Türkiye-AB ilişkileri “kazan-kazan” anlayışına dayandığından sürdürülebilir ve güçlü bir ilişkidir. Türkiye ve AB’nin dış politikadan, ekonomik-ticari ilişkilerden, enerji arzı güvenliğinden, sınır yönetimine, istihdamdan, göç politikasına kadar pek çok alanda ortak

kazanımları vardır. Bölgemizde yaşanan iç savaş ve çatışmalar, bir taraftan Türkiye'nin siyasi ve ekonomik bir istikrar adası olarak AB açısından anahtar ülke olduğunu, öte yandan da AB'ye üyelik perspektifinin Türkiye'nin istikrarı açısından ne kadar belirleyici olduğunu göstermektedir. Sosyo-ekonomik dönüşümüyle, dinamik toplumsal yapısıyla, güçlenen ekonomisiyle, bölgedeki ağırlığıyla Türkiye'nin farklı alanlarda AB'ye getireceği katkılar ve her iki tarafın birbirine artan bağımlılığı dikkate alındığında ortak bir gelecek kaçınılmaz olmaktadır.

Avrupa Birliği'nin kuruluşuna damga vuran temel felsefe, ortak sınamaların üstesinden gelinmesinde bütünlükçü bir bakış açısının öne çıkarılması ve gerçeklere dayanan eylem mekanizmalarının bu amaçla harekete geçirilmesidir. Geleceğe yönelirken ve AB Stratejisi yeni bir ivmeyle yaşama geçirilirken bu anlayış bize rehber olma özelliğini koruyacaktır. Türkiye olarak biz güçlü ve çıkarlarının bilincinde olan bir Birlik hedefine olan katkımızı bugün daha güçlü şekilde getireceğimize inanıyoruz. Türkiye, tarih ve coğrafyasından güç alan ulusal kimliği, küresel konumu ve inisiyatif gücü ve en önemlisi insan onurunu her şeyin önünde tutan kararlı ve ilkeli duruşuyla, Avrupa Projesi'nin XXI. Yüzyıl sınamalarından başarıyla geçmesini ve cazibesini tüm coğrafyalara taşıyabilecek bir süreci yeniden canlandırmasını görmek isteriz. Türkiye bu yolda kendi özgün katkısını getirecektir. Türkiye'nin AB Stratejisi, günümüzde Türkiye'nin her alanda kat ettiği gelişmeyi ve mevcut büyük potansiyelini katılım sürecine en iyi şekilde yansıtacaktır.

62. Hükümet Programında da vurgulandığı üzere, Türkiye'nin AB üyeliği stratejik bir hedeftir ve kararlılıkla sürdürülmektedir. Ülkemizin küresel konumu, insan odaklı politikalarıyla geniş coğrafyalara taşıdığı özgüven ve Yeni Türkiye anlayışı, AB'ye üyelik sürecini her zamankinden daha stratejik kılmaktadır. Bazı AB üyesi ülkelerin farklı siyasi yaklaşımları nedeniyle, katılım müzakereleri istenen hızda ilerlemiyor olsa da, AB standartlarına ulaşmak konusundaki irademiz güçlü bir biçimde devam etmektedir. AB'ye üyelik süreci, daha güçlü, müreffeh, saygın ve demokratik bir Türkiye'ye ulaşmak; ekonomisi, bilim ve teknolojisi, siyaseti, sosyal ve kültürel politikaları ile bölgesinde ilham kaynağı olduğu ülkeler tarafından örnek alınan bir ülke olmak hedefimizin, kısacası Yeni Türkiye idealinin ayrılmaz bir parçasıdır.

Önümüzdeki dönemde, katılım müzakerelerinden siyasi reform sürecine, Gümrük Birliğinden Topluluk Programlarına, Mali İşbirliğinden idari yapıların güçlendirilmesine, Vize Serbestisi Diyalogundan Sivil Toplum Diyaloguna kadar pek çok dinamiği içinde barındıran Türkiye-

AB ilişkilerine “Avrupa Birliği Stratejisi” temelinde ivme kazandırılması, üyeliğe giden yolun önündeki engellerin üstesinden gelinmesini kolaylaştıracaktır. Ülkemizin çıkarlarını ve vatandaşlarımızın yararını ön planda tutan insan odaklı temel anlayışımız çerçevesinde hem reform süreci ivme kazanacak, hem de ortak sınamalar ile karşı karşıya olan Türkiye ve AB arasında yeni iletişim köprüleri kurulacaktır.

“Avrupa Birliği Stratejisi” 62. Hükümet Programı hedefleri çerçevesinde ortaya konan güçlü iradenin ilk adımını oluşturmaktadır. **“Avrupa Birliği Stratejisi”** üç ana bölümden oluşmaktadır:

I- Siyasi Reform Süreci

II- Katılım Sürecinde Sosyo-Ekonomik Dönüşüm

III- AB İletişim Stratejisi

Strateji temel olarak, reform sürecine hız katarak her alanda AB standartlarına ulaşmayı, müzakere başlıklarında atılacak öncelikli adımları belirlemeyi ve bölgesel ve küresel sınamalar karşısında Avrupa mimarisinin inşasında Türkiye-AB birlikteliğinin anlamını ve potansiyelini gözler önüne serecek güçlü bir iletişimi öne çıkarmayı hedeflemektedir. **“Avrupa Birliği Stratejisi”**, Kasım ayında yayımlanacak **“AB’ye Katılım İçin Ulusal Eylem Planı”** ve **“Avrupa Birliği İletişim Stratejisi”** ile operasyonel hale gelecektir.

2008 yılında AB tarafından yayımlanan Katılım Ortaklığı Belgesi’ne paralel olarak hazırlanan Ulusal Program, müktesebatın benimsenmesi açısından önemli bir yol haritası olmakla birlikte, güncelliğini yitirmiştir. Bu nedenle AB müktesebatına uyum amacıyla yapılacak çalışmalara yön vermek ve siyasi blokajlı olsun olmasın tüm fasıllardaki çalışmalara ivme kazandırmak amacıyla Avrupa Birliği Bakanlığı koordinasyonunda, tüm Bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının katılım ve katkılarıyla **“AB’ye Katılım İçin Ulusal Eylem Planı”** hazırlanmaktadır.

AB’ye Katılım İçin Ulusal Eylem Planı iki aşamada hayata geçirilecektir. Birinci aşama 2015’e kadar olan dönemi kapsayacaktır. Eylem Planının ikinci aşaması ise 2015-2019 dönemine ilişkin olacaktır.

Katılım odaklı bir yaklaşımla, açılış ve kapanış kriterleri de dâhil yapılması gereken öncelikli çalışmaları ve uygulamaya yönelik idari kapasitenin güçlendirilmesini içeren Eylem Planı,

AB'ye uyum çalışmalarında güncel bir yol haritası olacak, farklı alanlardaki önceliklerimizi belirlememizi sağlayacaktır. Her bir müzakere faslında katılım için gerekli somut ve öncelikli adımları ortaya koyan Eylem Planı; “Birincil Mevzuat Uyum Çalışmaları”, “İkincil Mevzuat Uyum Çalışmaları” ve “Kurumsal Yapılanma ve Diğer Çalışmalar” olmak üzere üç bölümden oluşacaktır.

Avrupa Birliği Stratejisi'nin ilk iki bölümünün toplumsal tabanda anlam bulmasını sağlayacak Avrupa Birliği İletişim Stratejisi ise önümüzdeki dönemde iç ve dış kamuoyuna yönelik iletişim çalışmalarını ortaya koyacaktır. Bakanlar Kurulunda onaylanan ve 2010 yılından bu yana yürütülmekte olan Avrupa Birliği İletişim Stratejisi'nin devamı niteliğinde olan bu Strateji, hedef kitle, yöntem ve araçlar güncellenerek hem ülke içinde hem de AB kamuoyunda yürütülecek iletişim faaliyetlerine odaklanacaktır.

I-SİYASİ REFORM SÜRECİ

Son 12 yılda hukuk devleti, demokratikleşme, insan hakları, sivilleşme, özgürlük ve güvenlik alanlarında gerçekleştirilen reformları daha ileri seviyeye taşıyarak, elde edilen kazanımları sağlam ve kalıcı hale getirmek, önümüzdeki dönemde siyasi reform sürecimizin temelini teşkil edecektir.

Temel olarak halkımızın yaşam standartlarının geliştirilmesi, hukukun üstünlüğü ve demokratikleşmenin derinleştirilmesini amaçlayan siyasi reformlarımıza, bugüne kadar ivme kazandıran önemli bir unsur AB'ye üyelik hedefimiz çerçevesinde yapılan düzenlemeler oluşturmuştur. AB müktesebatı çerçevesinde yapılan anayasal düzenlemeler, yargı reformları ve yasal değişiklikler Türk demokrasisine derinlik kazandırmıştır. 2002-2004 yılları arasında sekiz Uyum Paketi ile 2001, 2004 ve 2010 yıllarında da kapsamlı üç Anayasa Değişiklik Paketi TBMM tarafından kabul edilmiştir.

Son dönemde de hayata geçirilen demokratikleşme paketi ve altı yargı reformu paketi başta olmak üzere birçok yasal düzenleme, AB müktesebatına uyum çalışmalarının hız kesmeden sürdürüldüğünün somut göstergesidir.

Bu reformlarla, uluslararası anlaşmaların hukuk sistemimizdeki yeri kuvvetlendirilmiş, düşünce ve ifade özgürlüğünün alanları genişletilmiş, “sıfır tolerans” prensibi çerçevesinde işkence ve kötü muamelenin önüne geçilmiş, insan hakları alanında ileri düzeyde kurumsallaşma sağlanmış, gayrimüslim cemaat vakıflarının mal edinmeleri ve malları

üzerinde tasarrufta bulunmaları kolaylaştırılmıştır. Ayrıca, kadın-erkek eşitliğinin geliştirilmesi alanında önemli mesafeler kaydedilmiş, dernek ve vakıfların faaliyetleri kolaylaştırılmış, Türk vatandaşlarının günlük yaşamlarında geleneksel olarak kullandıkları farklı dil ve lehçelerin toplumsal alanda kullanılması yönünde önemli adımlar atılmıştır.

Uluslararası hukuktaki gelişmeleri de dikkate aldığımızda, siyasi kriterler ve bu kriterlere uyum, dinamik bir süreci ifade etmektedir. Müzakere sürecinin başlaması öncesinde Türkiye siyasi kriterleri önemli ölçüde yerine getirmiştir. Müzakerelerin açılması sonrasında da siyasi kriterlere uyumun ve siyasi reform sürecimizin belkemiğini 23. Yargı ve Temel Haklar ve 24. Adalet, Özgürlük ve Güvenlik Fasıllarında atılan adımlar teşkil etmiştir. Bugüne kadar birçok reform gerçekleştirilmiş olmasına rağmen, söz konusu fasıllar AB'nin temel değerleriyle de çelişen bir şekilde siyasi blokaj altındadır.

12 Eylül Darbesi Döneminin İzlerinin Silinmesi

Siyasi reform süreci, Türkiye'nin çoğulcu, özgürlükçü ve katılımcı demokrasi hedefi çerçevesinde, uluslararası normları, zamanın ruhunu, dönemin ihtiyaçlarını ve toplumsal talepleri referans kabul ederek hız kesmeden devam edecektir. Bu sürecin öncelikli hedefi, vatandaşlarımızın temel hak ve özgürlüklerini güvence altına almak ve bu hak ve özgürlüklerin tüm vatandaşlarımız tarafından hiçbir ayırım gözetilmeksizin kullanılmasını kısıtlayan engelleri ortadan kaldırmak olacaktır. Bu çerçevede, temel kanunlar ve birçok eski mevzuat yenilenmiş olmakla birlikte, 12 Eylül darbesi döneminin izlerini taşıyan tüm mevzuat yeni anayasa çalışmaları çerçevesinde yeniden gözden geçirilecektir.

Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu açılımlara imkân sağlayacak yeni anayasa çalışması, siyasetin alanını genişleterek vesayetçi anlayışın tüm izlerini silecek ve böylece ileri demokrasinin, temel hak ve özgürlüklerin, hukukun üstünlüğü ilkesinin ve kısaca Yeni Türkiye'nin inşası önünde engel teşkil eden, anayasadan kaynaklanan yapısal sorunlar giderilmiş olacaktır.

AB Müktesebatı Çerçevesinde Reform Sürecinin Kesintisiz Devamı

İlgili tarama sonu raporları tarafımıza iletilmemiş olmasına rağmen, bu fasılların müzakerelere açılıp açılmadığına bakmaksızın, ifade özgürlüğünden, insan hakları alanında kurumsallaşmaya, sınır yönetiminden, organize suçlar ve göç yönetimi alanlarına kadar siyasi kriterler, 23 ve 24. fasıllar alanına giren tüm konularda ileri demokrasi standartlarına erişmemizi sağlayacak reformlara kararlılıkla devam edilecektir.

Önümüzdeki dönemde öncelikli hedeflerimize ulaşabilmek amacıyla sürdüreceğimiz reform çalışmaları arasında başta Türkiye tarafından imzalanan ancak henüz onaylanmayan uluslararası sözleşmelerin onay sürecinin hızlandırılması olmak üzere, yargı reformu stratejisinin güncellenmesi Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi İhlallerinin Önlenmesine İlişkin Eylem Planının hayata geçirilmesi gibi birçok önemli adım yer almaktadır. Yargı ve temel haklar alanında devam edecek olan çalışmalar, ülkemizin uluslararası alandaki görünümüne de olumlu katkıda bulunacaktır.

Siyasi alandaki reformlarımız gerçekleştirilirken, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadı ve AB müktesebatının da dikkate alınmasına devam edilecektir.

Avrupa Birliği'ne katılım sürecimiz çerçevesinde gerçekleştirilen siyasi reformları takip etmek amacıyla 2003 yılında oluşturulan Reform İzleme Grubu (RİG), Avrupa Birliği Bakanı ve Başmüzakereci, Adalet, İçişleri, ve Dışişleri Bakanlarının katılımıyla toplanmakta ve siyasi reform sürecinin öncelikleri konusunda kararlar alarak Bakanlar Kurulu'nun dikkatine sunmaktadır. RİG'in yanı sıra alınan kararları izlemek ve yeni yasa ve uygulama önerilerinde bulunmak üzere RİG bünyesinde ilgili bakanlıkların üst düzey bürokratlarından müteşekkil bir "Siyasi İşler Alt Komitesi" (SİYAK) kurulmuştur. AB'ye uyum amacıyla hazırlanan reform paketlerini şekillendiren RİG ve SİYAK çalışmaları önümüzdeki dönemde hızlandırılacaktır. Ayrıca siyasi reformları ilgilendiren hususlarda ilgili tüm paydaşlarla, AB müktesebatı ve iyi uygulama örnekleri çerçevesinde, yapılacak reformlara temel teşkil edecek mahiyette ortak çalışmalar gerçekleştirilecektir.

Özgürlük-Güvenlik Dengesinin Artan Önemi

Günümüzde yeniden tanımlanan tehditler ve teknolojinin de tetiklediği gelişmelerle her alanda önemli dönüşümler yaşanmaktadır. Bu durum, vatandaşların hak ve özgürlüklerden faydalanmasında ve sorumluluklarının tanımlanmasında, özgürlük-güvenlik dengesinin önemini daha da artırmaktadır. Türkiye, özgürlüklerin güvenlik uğruna feda edilemeyeceği yaklaşımı çerçevesinde, vatandaşların güven içinde yaşaması ilkesinden de taviz vermeden, önemli siyasi reformlar gerçekleştirmeye devam etmektedir. Bu alanda uluslararası hukuk normlarının sürekli gelişen çizgisi de dikkate alındığında, AB ile karşılıklı güven anlayışı içerisinde yürütülen çalışmalar önem arz etmektedir.

Temel hak ve özgürlüklerin eksiksiz bir biçimde kullanılabilmesini teminen güvenlik, terör ve organize suçlarla mücadele, göç ve iltica politikaları ve sınır yönetimi alanlarında da kanuni düzenlemelerin tamamlanması temel hedefler arasındadır. Bu hedefler istikametinde, 16 Aralık 2013 tarihinde Avrupa Birliği ile Geri Kabul Anlaşmasının imzalanması sonrasında başlayan Vize Serbestisi Diyalogu vatandaşlarımızın önündeki vize engelini kaldırarak Avrupa Birliği ülkeleriyle Türkiye'yi daha da yakınlaştıracaktır. Bu sürecin başarıyla sonuçlanması için gerekli her türlü adım atılacaktır.

Demokrasinin Tabanını Genişletecek Siyasi Reformlar

Demokratikleşme paketi çerçevesinde atılan adımlar daha da geniş boyutlara taşınacaktır. İnsan hakları alanında kurulan kurumların geliştirilmesi ve daha da etkin çalışması için gereken çalışmalar yapılacak ve ihtiyaç duyulan alanlarda yeni mekanizmalar oluşturulacaktır. Kadın, çocuk, engelli haklarının genişletilmesi yönünde çalışmalara devam edilecektir. Örgütlenme özgürlüğü ve barışçıl toplanma hakkının daha da geliştirilmesine yönelik çalışmalar, AIHM kararları da dikkate alınarak gerçekleştirilecektir.

Türkiye'de son 12 yılda gelişen özgür tartışma ortamı sayesinde sivil toplum görüş ve taleplerini her geçen gün daha özgürce dile getirmektedir. Bu açık ve şeffaf tartışma ortamının devamı sayesinde, ayrımcılıktan uzak, eşit vatandaşlık ilkesinin hayata geçtiği çoğulcu demokrasi anlayışını güçlendirecek unsurlardan bir tanesi de toplumsal bütünleşme ve çözüm sürecidir. Bu süreç, siyasi reformlar yoluyla elde edilen kazanımların, ayrımcılık yapılmaksızın tüm toplum kesimleri tarafından benimsenmesi ve uygulanmasını kolaylaştıracaktır.

Önümüzdeki dönemde hayata geçirilecek bu siyasi reformlar aracılığıyla, demokrasinin tabanı genişleyecek ve Yeni Türkiye'nin inşasında her bir vatandaşımız özgüven içerisinde kendisini daha yetkili, sorumlu ve söz sahibi hissedecektir.

II- KATILIM SÜRECİNDE SOSYO-EKONOMİK DÖNÜŞÜM

Türkiye son 12 yılda gerçekleştirdiği muazzam hamle ile milli gelirini üçe katlamış, kamu maliyesiyle, özel sektörüyle Avrupa'nın en güçlü ekonomilerinden biri olmuştur. Bu gelişmelere paralel olarak ülkede yaşanan sosyo-ekonomik dönüşüm süreci sayesinde milyonlarca insanımız orta sınıfa geçmiş, toplumsal yaşamın her alanında çağdaş standartların talepçisi olmaya başlamıştır. Toplumun istisnasız tüm kesimlerini demokrasi ve kalkınma

süreçlerine dâhil etmek gibi zorlu bir misyonu gerçekleştirme yolunda önemli adımlar atan hükümetimizin bu doğrultudaki en önemli araçlarından biri hiç kuşkusuz AB süreci olmuştur.

AB katılım süreci üretimden tüketime, sağlıktan eğitime, tarımdan sanayiye, enerjiden çevreye, adaletten güvenliğe, günlük yaşamın her alanında köklü değişiklikler gerektiren, Türkiye'yi evrensel standart ve uygulamalara taşıyacak büyük bir reform hareketidir. Üyelik yolunda gerçekleştirilen siyasi, hukuki, ekonomik veya toplumsal her reform, bireylerin hayat standartlarını yükseltirken, ülkemizin uluslararası ekonomik gücünü, demokratik saygınlığını ve güvenliğini de artırmaktadır. AB'ye üyelik sürecinde Türkiye için önemli olan, sürecin yarattığı ivme sayesinde her alanda çağdaş standartlara ulaşmak ve vatandaşların temel hak ve özgürlüklerini geliştirmektir. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılım süreci, her bir vatandaşımızın bugününü ve yarınını temelden etkileyen sosyo-ekonomik bir dönüşüm projesidir.

AB süreci sadece siyasi ve sosyo-ekonomik dönüşüm süreçlerine katkıda bulunmamakta, ayrıca Türkiye'de devlet ile vatandaş arasındaki ilişkiyi yeniden tanımlamaktadır. Sorumluluklar üzerine kurulu olan vatandaşlık kavramı, AB sürecinde yaşanan değişim ile haklar üzerinden ifade edilmeye başlanmıştır. Bu süreçte gerçekleştirilen reformlar sayesinde çağdaş demokrasilerin olmazsa olmazı olan şeffaflık, hesap verebilirlik, katılımcılık gibi değerler gündelik hayatın bir parçası olmaya başlamıştır.

Türkiye, AB mevzuatını somut bir şekilde ilk olarak Gümrük Birliğinin tesisi ile 1996 yılından sonra üstlenmeye başlamışsa da, kurumları ve kurallarıyla sistematik bir uyum süreci müzakerelerin başlaması ile olmuştur. Türkiye'nin Avrupa Birliği katılım müzakereleri 3 Ekim 2005 tarihinde Müzakere Çerçeve Belgesi'nin kabulü ile başlamış, katılım müzakerelerinde şu ana kadar 14 fasıl müzakerelere açılmış, bir tanesi geçici olarak kapatılmıştır. 17 fasıl AB Konseyi veya bazı üye ülkelerin siyasi nitelikli engellemeleri nedeniyle bloke edilmiş durumda olmakla birlikte, Türkiye fasılların açılıp açılmadığına, askıya alındığına veya bloke edildiğine bakılmaksızın AB müktesebatına uyum çalışmalarına tüm fasıllarda kararlı bir biçimde devam etmektedir. Son 12 yılda AB'ye uyum amacıyla 326 birincil, 1730 ikincil mevzuat çıkarılmıştır.

Ülkemizde yaşanan muazzam dönüşümün sürdürülebilir olması ve köklü bir şekilde yerleşmesi bakımından kuralların ve mevzuatın uygulanması ile zihinsel bir dönüşümün buna eşlik etmesi büyük önem arz etmektedir. Son dönemde ülkemizde yaşanan iş kazaları, AB

müktesebatına uyum çalışmalarında uygulamanın, denetimin ve zihniyetin ne denli önemli olduğunu gözler önüne sermiştir. Bugün özellikle Gümrük Birliği kapsamındaki AB mevzuatının büyük bir bölümünü uyumlaştırmış olmakla beraber, Türkiye'nin uygulama ve idari kapasite konusunda önemli eksiklikleri bulunmaktadır. Müktesebat uyum çalışmalarında mevzuat çıkarmak yeterli değildir. Bu yasaların etkin uygulanması için gerekli zihinsel dönüşümün de hem kamu sektöründe, hem de özel sektörde gerçekleşmesi gerekmektedir. Ancak o zaman yasalar gerçek anlamda işlevlerini yerine getirecektir. Bu nedenle önümüzdeki dönemde reform çalışmaları yeni düzenlemelerin yanı sıra uygulama kapasitemizin geliştirilmesine de yoğunlaşacaktır.

Bu çerçevede, Avrupa Birliği bölgesel politikasına uyum kapsamında, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak amacıyla kurulan ve AB'nin kalkınmaya katkı sağlayacak her tür imkânlarından bölgenin faydalanmasını sağlayacak faaliyetlerde bulunan Kalkınma Ajanslarına önemli rol düşecektir. Kalkınma Ajansları, yerelde vatandaşa dokunan ve bölgenin ekonomik ve sosyal gelişimine katkılarda bulunan önemli dönüşüm araçları olarak hizmet vermektedir.

Bu doğrultuda hazırlanan "AB'ye Katılım İçin Ulusal Eylem Planı", Türkiye'deki mevcut sosyo-ekonomik değişimin sürdürülmesi ve güçlendirilmesi yolunda önceliklerimizi ortaya koyacak, uyumlaştırılması öngörülen mevzuatın yanı sıra uygulamaya yönelik kurumsal/idari yapılanmalara ilişkin acil hususları da sıralayacaktır. Sosyo-ekonomik dönüşümün güçlü bir demokrasinin olmazsa olmazı olduğu düşünüldüğünde, AB Stratejimizin temelini bu alanda yapılacak çalışmalar oluşturacaktır.

III- AVRUPA BİRLİĞİ İLETİŞİM STRATEJİSİ

Türkiye'nin katılım sürecinin sonunda AB'ye üyeliği, hem Avrupa Birliği hem de Türk halklarının vereceği karara bağlı olacaktır. Bu nedenle Türkiye'nin çehresini değiştiren siyasi ve sosyo-ekonomik reformları iletişim çalışmalarıyla destekleyerek, gerçekleştirilen reformların toplum tarafından içselleştirilmesini sağlamak ve AB ülkelerinde Türkiye'ye ilişkin algı ile olgunun örtüşmesini temin etmek büyük önem taşımaktadır.

Bu çerçevede iletişim stratejisinin iki boyutu bulunmaktadır: Bir taraftan, katılım sürecinde gerçekleştirilen reformların toplum tarafından benimsenmesi ve hayata geçirilmesi için her kesiminin sürece destek vermesini ve AB sürecinin halkımızın yaşam standartlarını yükseltecek bir çağdaşlaşma projesi olduğu algısının yerleşmesini sağlayacak **yurt içi iletişim**

boyutu; öte yandan, AB kamuoyunda Türkiye algısının sağlıklı bir şekilde oluşması için ülkemize ilişkin doğru resme bakılabilmesini kolaylaştıracak, karşılıklı güveni ve samimiyeti tesis etmeyi amaçlayan, ülkemize ilişkin olgu ile algının örtüşmesini sağlayacak ve AB sürecindeki kararlılığımız ve özgüvenimizi ön plana çıkaracak **yurtdışı iletişim boyutu.**

İletişim stratejisinin her iki boyutu da TBMM, kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, iş dünyası, yerel yönetimler gibi toplumun her kesiminin görüşü alınarak zenginleştirilecek ve katılımcı bir anlayış ile uygulanacaktır. Strateji çerçevesinde gerçekleştirilecek çalışmalar tepkisel olmaktan ziyade, teknik çalışmaları destekleyecek bir şekilde ön alıcı ve algı odaklı tasarlanacaktır.

2010 yılında Bakanlar Kurulu'nda onaylanmasının ardından uygulanmaya başlanan Avrupa Birliği İletişim Stratejisi (ABİS)'nin ilk döneminde hem yurt içinde hem de yurtdışında birçok başarılı çalışma yürütülmüştür. Özellikle ABİS'in yurt içi boyutu çerçevesinde 81 İl Valiliği bünyesinde yerelde AB ile ilgili çalışmalara destek olmak üzere birer "AB Koordinasyon Birimi" kurulmuş, illere farklı program ve projeler kapsamında AB alanındaki faaliyetleri için mali destek sağlanmış, sivil toplum kuruluşları için Türkiye-AB sivil toplum diyalogunu destekleyen yüzlerce proje hayata geçirilmiş, yerel yönetimlerin AB'deki muhatapları ile ortak projeler yürüttükleri şehir eşleştirme mekanizmaları oluşturulmuştur. Eski adı ile Hayat Boyu Öğrenme yeni adı ile Erasmus+ olan eğitim ve gençlik programlarına en fazla başvurunun ülkemizden yapılıyor olması yurt içi iletişim stratejisinin ilk döneminde yürütülen çalışmaların toplumun her kesiminde AB ile ilgili bir şevk ve heyecan yarattığının en güzel göstergelerindendir.

Önümüzdeki dönem için süreçte devreye giren yeni aktörler ve yeni öncelikler dikkate alınarak, yeni nesil iletişim araçlarının etkin bir biçimde kullanıldığı, her hedef kitleye en uygun iletişim yöntemi ile ulaşıldığı katılımcı ve proaktif bir strateji hayata geçirilecektir.

Avrupa Birliği İletişim Stratejisinin yurt içi boyutunun ana hedefi, reform çabalarımızın arkasındaki asıl itici güç olan kamuoyu desteğini arttırmak ve halkımızın, AB'nin ülkemiz için bir çağdaşlaşma ve demokratikleşme projesi olduğuna ve hayatımızın her alanında olumlu getirileri olacağına yönelik inancını güçlendirmek olacaktır. AB meselesinin yalnızca devletin değil, aynı zamanda sivil toplumun meselesi olduğu anlayışı ile kamuoyunun bilgi ihtiyacı, ilgi alanları, beklentileri ve kaygıları çerçevesinde STK'lar, düşünce kuruluşları, yerel/bölgesel/ulusal medya, iş dünyası, akademisyenler, yerel yönetimler gibi toplumun her

kesiminin katılımını güçlendirmeye yönelik çalışmalar gerçekleştirilecektir. Temel çalışma alanlarından biri kamu kesimi, özel kesim, yerel yönetimler, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek olan Kalkınma Ajanslarına sadece sosyo-ekonomik dönüşüm sürecinde değil iletişim çalışmalarında da önemli görevler düşecektir.

Önümüzdeki dönemde en yoğun mesai sarf edilecek ve ağırlık verilecek çalışmalar İletişim Stratejisinin yurtdışı boyutunda gerçekleştirilecektir. Bu çerçevede ülkemizin AB'ye üyeliğine görece olarak mesafeli yaklaşan ve AB kamuoyunun şekillenmesinde etkili olan ülkelere yönelik faaliyetlere öncelik verilecektir. Yurtdışı İletişim Stratejisi tek seferlik faaliyetler yerine, sürdürülebilir, etkisi ölçülebilir, ihtiyaç duyulduğunda süratle güncellenebilir, iki toplum arasında kalıcı köprüler kurmayı hedefleyen, esnek ve katılımcı bir yaklaşımı temel alacaktır. Yurtdışı İletişim Stratejisinin en önemli özelliği ön alıcı ve algı odaklı bir yaklaşımla tasarlanmış olmasıdır. Süreçte kararlı ve samimi olduğumuzun ön plana çıkarılmasına da özel önem atfedilmektedir. AB kamuoyunun çeşitli kesimlerine ulaşılırken yerli/yabancı STK'lar, üniversiteler, iş örgütleri gibi sivil unsurları ön plana çıkaran faaliyetler tercih edilecektir. Avrupa Birliği İletişim Stratejisi uygulanırken küreselleşen dünya düzeninde artık yetersiz kalan klasik iletişim yöntemlerinin yanı sıra kullanıcılarına karşılıklı paylaşım imkânı sağlayan ve kişisel veya örgütlü biçimde ortak çalışma olanağı veren sosyal medya ve dijital teknolojiler de en etkin bir biçimde kullanılacaktır.

Avrupa Projesi gönüllü irade temelinde yükselen, vizyon ile pragmatizmi birleştiren, birlikte yaşama ve birlikte çalışma iradesini pekiştiren bir zeminde güç kazanır. Avrupa kıtasında son dönemlerde yükselen aşırılıklar, yabancı düşmanlığı, ırkçılık, nefret söylemi, İslamofobi gibi tehditler karşısında kültürlerarası diyalog ve medeniyetler arası uyum gibi uluslararası zemine yerleşen ve Türkiye'nin de öncülük ettiği girişimler daha fazla önem kazanmıştır. AB ile yakın coğrafyası arasında oluşabilecek yanlış anlamaların giderilmesi ve AB Projesinin temel felsefesinin yaşatılması bakımından, Türkiye'nin konumu ve yapısı güçlü bir etki sağlayabilir. Bu çerçevede, Avrupa Birliği İletişim Stratejisi ile oluşmuş bu zararlı kutuplaşmayla mücadele etmek üzere, 2005 yılında BM bünyesinde, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan ile İspanya Başbakanı Zapatero tarafından başlatılan "Medeniyetler İttifakı Girişimi"nin ana felsefesinden ilham alacak benzer girişimlerin, AB bünyesine yansıtılmasına çalışılacaktır.

Avrupa Birliği'nin, hem AB içinde hem bölgesel ve küresel düzeyde kritik sınamalara maruz olduğu bir dönemde, Türkiye'nin AB'ye üyelik sürecinin anlamını ve önemini güçlü şekilde yeniden vurgulayan adımlara ihtiyaç olduğu düşüncesiyle hazırlanan bu stratejinin tüm kesimler tarafından sahiplenilmesi önem arz etmektedir. Cumhurbaşkanımız 2014 yılını AB yılı ilan etmiş, 62. Hükümet AB sürecindeki kararlılığın altını çizmiştir. Ancak, AB'ye katılım süreci toplumsal yaşamın her alanını ilgilendirdiğinden AB meselesi esas itibariyle devletin değil toplumun, sivil toplumun meselesidir. Dolayısıyla, Türkiye'nin katılım süreci ancak milletimizin katılımı ve katkısı ile tamamlanacaktır. Bu strateji de tüm kamu kurumlarımızın yanı sıra, sivil toplum, iş dünyası, üniversiteler ve diğer paydaşların benimsediği ölçüde hedeflerine ulaşacaktır.